

Priloga „Vrtcu“ in glasilo „Marijinih vrtcev“.

Štev. 12.

Ljubljana, december 1919.

XXVII. teč.

Bogumil Gorenjko:

POPOTNIK

1.

Ah, brez svečic in brez jasic
je v tujini Božič moj,
sam praznujem, božičujem
brez prijateljev nocoj.

Pa so daleč tisti kraji —
več oko jih ne doseže;
pa so daleč tisti časi —
nič me z njimi več ne veže;
v tihi, skromni moji vasi —
komaj se spomin še zmisli,
kak je bila kdaj mi v čisli . . .

Pa jaz pustil tiste kraje,
tiste sem pozabil čase,
za domovje gluha in nem —
Zdaj samujem in potujem
v sveto mesto Betlehem.

2.

Pa Dete sveto,
kakó naj te ogreje
ta mrzla slamica?
Kakó naj te ogreje
presveta Mamica,
ko sama vsa
od mraza trepetá?

Pa, Dete, glej,
srcé še moje
iz sebe izžarelo
ni vsega žara —
o, pridi vanje!
Brez tebe pa je mrzlo,
brez tebe pa je prazno —
o, pridi vanje!

3.

Oj, lepše kot doma
nocoj je v Betlehemu,
in lepše kot pri mami
je v tihi štalici
pri božjem Detetu,
pri božji Mamici
nocoj!

In vendar ne!
Najlepše je doma
v koticu tihem tistem,
kjer štalica stoji,
kjer plamenček brlí,
kjer moja mamica
ob jaslicah kleči
in zame moli in skrbi
nocoj!

Ivan Langerholz :

Šola lepega vedenja.

6. V tuji hiši.

(Konec.)

Otroci ste kakor živo srebro. Nimate nikjer obstanka. V domači hiši je za vas premalo prostora, premalo tovarišije. Želite si k sosedu, k sorodnikom. Če vam starši dovolijo, že smete iti. Brez dovoljenja staršev pa nikakor! To si dobro zapomnite!

Koliko časa pa smete ostati v tuji hiši? Ali se še spomnite Karola Potepina? On gre zjutraj z doma in se zvečer enkrat priklati domov. Dober otrok pa ne dela tako. On ostane v tuji hiši le toliko časa, kolikor mu starši dovolijo. Potem gre pa takoj domov.

Pavel Srakoper pa vpije pri sosedovih, kakor bi bila vsa hiša njegova. Vse prostore preobrbe s sosedovim Tončkom. »Oh, je ta fant siten!« pravijo, ko vendar odide, Brumnova 'mama. Glejte, da vas drugih tudi ne bodo tako sodili! V tuji hiši nisi doma. Zato bodi miren in ne iztikuj po vseh kotih!

V Marinovo vežo je pa davi nekaj prištorkljalo: bumf, bumf, bumf! »Kakšna goved je pa zunaj?« so se strmé vprašali Marinov oče. Kar je pomolil v hišo svojo kuštravo glavo Drnuljčev Tine in rekel: »Oče so rekli, da mora vaš Janko malo k₂nam.«]

Ali se mar tako pride v tujo hišo? Mirno morate priti, ne pa štorkljaje in ropotaje, kakor bi se svet podiral. Če pa gremo med ljudi, se pa₂tudi malo čedneje opravimo; saj tuja hiša ni hlev. Tudi lase malo uravnamo, da nismo kakor strah v koruzi.

Pa tudi potrkati je treba na izbina vrata. Pa ne tako kakor tisti Štempiharjev Jurče, ki je bušnil kar s celo pestjo po durih. Ali pa kakor Korobinčeva Pepa, ki je malo popraskala z vsemi prsti po hišnih durih. Upogni kazalec ali sredinec desne roke in z upognjenim prstom potrkaj rahlo na vrata.

Prva beseda, ko stopiš v tujo hišo, bodi pozdrav: »Hvaljen Jezus!« ali »Dobro jutro!« ali »Dober dan!« ali »Dober večer!« Eno izmed teh naj bo prva beseda, ko vstopiš v tuji dom. Potem pa povej, kar imaš. Pa lepo! Ne tako neotesano kakor Drnuljčev. Kako bi bil moral reči Drnuljčev? »Naš oče prosijo, da bi vaš Janko prišel malo k nam.« To bi bila spodobna beseda!

»Pa le hitro opravi!« tako radi naročajo Koperjeva mama svoji hčerki Miciki, ko se ravná v prodajalno. Micika steče od doma, teče celo pot, vsa zasopljena pride v prodajalno.

»No, kaj bi pa rada?« jo vprašajo.

»Uf, pol — uf litra — uf jesí — uh — siha! Eno uf — kilo uf — so — uf soli!« Tako našteva Micika vsa pregreta in zasopljena. Ali je tega treba? Čemu pa to neumno divjanje? Če bi pa še domov grede padla in razbila steklenico? Mama so ji res naročili, naj hitro opravi. A to pomeni po domače: Na potu ne smeš postajati; v prodajalno, pa naravnost domov!

Lenartova Julka je šla pa h gospodu učitelju opravičiti svojega brata, ki je bolan. Potrkala je, odprla vrata, stopila v sobo, pa začela: »So rekli, da Jožek ne more v šolo, ker je bolan.« Pa venomer se je igrala s konci svoje rute. Grdó je bilo videti.

Pa še nekaj takih pogrškov moramo pogrjati pri tej deklici. Julka je potrkala. To je bilo prav. Potem je pa takoj vdrla v sobo, pa nič počakala,

da bi se bil kdo oglasil znotraj. Tudi pozdravila ni nič. Tudi nič počakala, da bi jo bil kdo kaj vprašal, kaj in kakó . . . Kar z durmi vred je butila v sobo: »So rekli, da . . .« Pravilno bi bilo, da bi bila rekla: »Mama vam sporočajo, da je naš Jožek danes bolan, in prosijo, da ga oprostite, ker ne more v šolo!« Pa z ruto bi se vmes ne bilo treba igrati. Dečki se odkrijejo, ko vstopijo v tujo hišo; pa se tudi ne smejo s klubukom igrati. Deklice pa stoje lepo spodobno, roke prav rahlo ob sebi; tako je najlepše.

Korenov Janez je pa oni dan šel h gospodu župniku. Slišal je pa, da se gospod v sobi pogovarjajo z nekim možem. Pa je vseeno potrkal in vstopil. Postavil se je k peči in čakal, kdaj bo prišel na vrsto. Gospod župnik so mu pa rekli: »Janez, stopi, stopi malo vun v vežo.« Zakaj neki? I no, lepo ni, če kdo posluša, kaj se drugi pogovarjajo s svojimi predstojniki. Tudi ni lepo — še grje je! — če kdo posluša pred vrati, pred ključavnico, tuje pogovore.

Klepetuljčkova Micika je pa prišla oni dan k sosеду. Brž se je tudi vstopila na prste in pogledala v skledo, kaj sosedovi jedo. Pa ji je brž zamigal jeziček: »Pri vas pa kašo jeste, pri nas smo pa žgance.« Pa se je spet' takoj lotila dekle: »O Jerica, kako si ti danes umazana! Pa kakšno ruto . . .« »Otrok, tiho!« so se oglasili sosedova mati.

Prav so imeli! V tuji hiši ne sme biti otrok preveč klepetav. Všeč je pa ljudem, če jim kdo lepo vljudno vošči: »Bog blagoslôvi!«

Gornikov Pepček je pa zadnjič prišel z velikim strahom h gospodični učiteljici na dom. Poslali so ga mama. Moral je iti prosit odpuščanja radi neke neotesanosti v šoli. Zato jo je pa potem kar brž odkuril, ko je videl, da se ga še drži glava.

To pa ni bilo prav lepo. Vljuden otrok se lepo poslovil, preden odide iz tuje hiše.

Kako naj to storimo? Recimo zopet kakor ob vstopu: »Hvaljen Jezus!« ali pa »Z Bogom!« ali pa »Lahko noč!« ali pa »Zdravi ostanite!«

Marsikje pa pravijo: »Adijo!« ali pa: »Se priporočam.« Pustimo prvo Lahom, drugo pa Nemcem, sami pa ostanimo pri tem, kar imamo domačega.

Sorodnikom podamo tudi roko v slovo. Marsikje poizkušajo otroci, da bi duhovniku poljubili roko. Bolje, če to opustite. Ni vsakemu gosposdu všeč. Poljubovanje je tuja, od drugod k nam zanešena navada. Pustimo jo zopet tujcem! In vrhutega mali otroci tudi niso vselej po licu snažni. Že veste . . .

Tako torej, ljubi otroci! Za letos se vaš učitelj lepega vedenja poslavlja od vas. Pa vam ima še veliko, veliko povedati. Na svidenje torej prihodnje leto. Otvorimo drugi razred. Pa obilo novih učencev pripeljite v našo šolo! Boste?

Janko Polák:

Sveta noč.

Kakor bi hiteli
angelci v noč tiho,
pada sneg v kosmičih
na zemljo.

Po vesoljnem stvarstvu
je razlit mir božji;
sen sladak objema
vse nebo.

O ti noč skrivnostna,
noč pred dnem velikim,
kdo te ne občuti?
Ume — kdo?

J. Klemenčič:

Poredneža.

M celem razredu ni bilo večjih porednežev, kakor sta bila Koširjev Cene in Martinov Tine. Mislila sta, da hodita v šolo samo zato, da nagajata učencem in jezita gospoda učitelja. Kar je bilo prepovedano, gotovo sta storila. Nič niso pomagale učiteljeve svarilne besede, celo leskovka jima ni prišla do živega.

Zapadel je ravno nov sneg. Gospod učitelj je pripovedoval otrokom, kaka nesreča se lahko pripeti, če se otroci divje kepajo; nazadnje jim je pa kepavnje naravnost prepovedal.

Cene in Tine sta se spogledala, pomežiknila si in se nasmehnila. Precej sta se razumela, češ: »Nalašč se bova.«

Součenci so pa opazili ta posmeh in so postali žalostni, ker so imeli dobrega gospoda učitelja zelo radi. Hitreje kakor ponavadi so šli po šoli domov, da bi ne videli, kako se bosta kepala Cene in Tine.

Porednežema je bilo zelo všeč, da so šli drugi otroci tako hitro domov. Še obirala sta se po veži, da jima je izginil zadnji šolar domov, gospod učitelj pa v svojo sobo.

Potem pa brž skočita oba v sneg in stisneta kepe. Komaj se je pa gospod učitelj vsedel za mizo, že je priletela debela kepa naravnost v okno. Steklo je zazvenelo, gospod učitelj je skočil pokonci... V tem prileti že druga kepa. Gospod hiti k oknu.

Cene in Tine zaslišita urne korake in se brž skrijeta. Cene skoči pod klop, kamor so poleti postavljali rože; Tine se pa stisne med podboje pri vratih

»Cene in Tine . . . se brž skrijeta.«

Komaj se potuhne^{ta}, že se odpre okno in pokaže se gospod učitelj z leskovko v roki. A poredneža se še smejeta, ker mislita, da gospod učitelj ne ve, kdo je zaničeval njegovo prepoved. Še bolj jima je pa všeč, ker ju zaenkrat ne more doseči njegova šiba.

Gospod učitelj pa vé vseeno, da sta Cene in Tine tista, ki nagajata. Palica v njegovi roki tudi dosti pove, kaj ju čaka jutri ali pojutrišnjem.

Dr. Jos. Lovrenčič:

Prve stopinje v snegu.

Kdo je, kdo je hodil tod?
 Ali dobri sveti Nikolaj,
 ko se je vračal v raj?
 Ali Jezusček, naš Bog in Gospod?
 Ali krvoločnež Herod?

Da je hodil sveti Nikolaj,
 bi tu, tam pustil pomarančo vsaj;
 da so Jezusčkove stopinje —
 iz njih bi raslo samo rdeče malinje;
 gotovo, gotovo je bil Herod,
 vrnimo se, ne hodimo tod!

Herod ima v eni roki mraz
 in drugo pripravljeno drži,
 da nas vse povrsti polovi
 in se potem nam zareži v obraz:
 jaz bom vas, jaz! . . .

Ksaver Meško:

Jokajočemu otroku.

*Ti*ho bodi, dete, nikar ne jokaj sredi ceste!
Nikar ne jokaj, ker glej, doma te čaka mamica v
skrbah in z ljubeznijo.

Tepli so te, zato jokaš? Četudi, nikar ne jokaj,
zakaj glej, doma te čaka mamica.

Če so bili udarci boleči, božajoča bo njena
roka, ki ti pogladi kodre s čela in ti poboža breskvino
ličece.

Še kričijo nad teboj, še te zmerjajo in zasmehujejo, ko že beže, ki so te topli! Naj! Le nikar ne jokaj, zakaj glej, doma te čaka mamica. Če te bolé kričečih tovarišev besede, kakor bi lučali kamenje váte, beseda tvoje mamice je dobra, mehka in sladka. V enem trenutku bo pregnala iz srca trpke spomine na vse grde psovke — —

Tiho bodi, dete, nikar ne jokaj! Glej, na pragu stoji tvoja mamica in te čaka. Z roko si senči oči, da bi videla dalje in razločneje. Njene oči in vse njene misli so eno samo vprašanje, eno samo pričakovanje: „Kje hodi danes tako dolgo naš Janko?“

Kadar prideš po cesti proti domači hiši, bolj toplo kot žarek solnca v čašico cvetice ti bo posijal v srce žar njenih ljubečih oči.

Nikar ne jokaj, hiti, ker mamica čaka na pragu. Vso žalost in vso bridkost pozabiš ob nji...

Se že smehljaš? Tisočkrat lepši od razdraženega joka je tvoj, dasi še otožni smehljaj.

Pogovoriva se malo, otrok moj, da ti morem še gledati v oči, da si morem še ogrevati srce ob tvojem smehljaju.

Povej mi, kaj imaš lepega doma, kdo te čaka?

Sabljica, vojaška čepica? Se mi je zdelo, da si junak. Takšni kakor ti — so vsi junaki.

Pa bi jokal? Kaj pa bi rekla sabljica, ki jo sme vzeti v roke le pravi junak? Kaj pa vojaška čepica? Še z glave bi ti padla, češ: „Kaj bi naj na glavi junakazajčka, ki joka?“

Ali si videl vojake-junake, ko so šli skozi vas, šli na boj in v smrt? Pa so jokali? In ko so ranjeni, brez roke, brez noge, z leseno nogo, prihajali nazaj, ali so jokali?

Ti pa bi jokal?

Kaj še imaš doma, kdo te še čaka?

Sestrici? — Dve? — Manjši, večji? — Ena mlajša, ena starejša? — Ali starejša tudi vsak dan joka? Ne? Pa se ne bi smejala, če bi jokal njen bratec, Janko-junak, ki nosi vojaško čepico in suče bridko sabljo?

In manjša? Štiri leta ji je? Ta rada joka? A kdaj se ti zdi lepša, kadar joka ali kadar se smeji? — Kadar se smeji? — Sem si mislil. Kadar pa joka, ji praviš šale, ji kažeš, kako leti ptica pod nebom, kako smešno skaklja zajček doli po obronku hriba. Pa se zasmеji sredi solz. In ti se smejiš z njo. — Kaj ne, kako lepo, kadar se smejita oba?

Koga še imaš doma, kdo te še čaka? — Mamica? — Glej, mamico imaš, Janko, pa bi jokal?

Ne, ne! Smej se, vriskaj, poj!

Kadar matere ne boš več imel, tedaj jokaj, otrok moj...

Dopisi.*

Zakaj sem postal »Mladi junak«?

(Konec.)

1.

Prvič zato, ker nočem postati pijanec. Kajti pijanci navadno grdo govorijo, ne hodijo k pridigam, redko prejemajo svete zakramente in mnogo jih tudi umrje nenadne smrti. Drugič zato, ker alkohol ne škoduje samo telesu, ampak tudi duši. Tretjič zato: Kdor hoče postati misijonar, se ne sme vdati pijančevanju, ampak se mora premagovati. Jaz sem že tudi pil opojne pijače, a jih ne bom nikoli več. Brez alkohola sem lahko prav srečen; ravnotako brez tobaka.

Bačar Rudolf, učenec III. razreda.

2.

Na to vprašanje mi ni težbo odgovoriti. Zato sem postal »Mladi junak«, ker nočem piti alkoholnih pijač in ne pušiti tobaka. Kdor se že v mladosti navadi pijače in kajenja, se bo obojega v starosti težko odvadil. Lažje je, ne navaditi se kakor odvaditi se. Česar se Janezek ni naučil, tudi Janezek ne zna, pravi pregovor. Tem bolje, če ne bom znal zapravljati denarja, posedati po gostilnah in se valjati kot pijanec po blatu. Pijanec je vesel samo takrat, kadar ima polno kupico v roki. Družina njegova je pa nesrečna. Zato sem pa sklenil, da ostanem vedno trezen in da tudi druge pridobivam za družbo »Mladih junakov«.

Škerget Karol, učenec IV. razreda.

* Ni nam bilo letos mogoče prijaviti vseh poslanih dopisov. Nadaljujemo prihodnje leto. Srčna hvala vsem dopisnikom! Še nam poročajte!

3.

Pijanec se vede sirovo in nedostojno. Namesto v cerkev, gre ob nedeljah v zidanico in tam popiva ves dan in še pozno v noč. Ko pride žena ponj, se težko loči od svoje ljube pijače. Domov grede večkrat obleži tik pota ali sredi ceste. Prigodilo se je že, da so našli na cesti mrtvega pijanca. Kadar je pa človek manj pijan, pa uganja neumne šale ali pa razsaja in preklinja. Pijančevanje je torej zmiraj zelo grdo in ostudno. Da tudi jaz ne bom pijanec, sem se odpovedal alkoholnim pijačam in se vpisal med »Mlade junake«. Zato kličem vsem tovarišem-učencem in mladeničem: Proč od vina in od žganja!

Napij se iz studenca, živila abstinence!

Povhe Alojzij, učenec IV. razreda.

4.

»Mladi junak« sem postal zato, ker nikakor nočem biti ne pijanec, ne kadilec. Pijancu ni mar služba božja. Rajši gre v krčmo. Ondi zapije, kar je zaslužil med tednom. Pijanec ne more ravno hoditi. Vsa cesta je njegova; zdaj se opoteka na eno stran, zdaj zopet na drugo, kakor bi jo hotel meriti. Kdor ga vidi, se mu smeji. Sklenil sem tudi, da ne bom več kadir. Zakaj oboje, kajenje in pijančevanje, škoduje mlademu človeku. Lepa knjiga mi prinaša več zabave in koristi kakor vino ali cigarete.

Penko Alojzij, učenec IV. razreda.

5.

Zapisal sem se v družbo »Mladih junakov«. To sem storil iz več vzrokov. Največ zato, ker so moj oče zelo trezen mož. Jaz jih pa hočem posnemati. Ko bom dorastel, bom moral večkrat v kako družbo, kjer bi se le težko branil alkoholnih pijač. A sedaj bom imel dober izgovor: Sem že dolgo abinent! — Pijanec ne bom postal, kajti pijanec zapravlja poštenje, zdravje in denar. Večkrat mora celo v ječi premišljevati svoje neumnosti.

Gartner Filip, učenec V. razreda.

Rešitev zastavice v 9.—11. števil. »Angelčka« :

Posebnost na tem Janezovem godrnjanju je v tem, da dobiš isto godrnjanje, ako ga bereš odzadaj naprej. Poizkusi !

Rešitev napisa v 9.—11. števil. »Angelčka« :

Konstantin.

Sa mo napis so prav rešili: Marija Bolta v Dragomlju; Iva Pavla in Anica Lavrič, Anica Grebenc, Francka Martinčič, Marija Javornik v Cerknici; Pepi Verlič v Sevnici ob S.; Fani in Alojzij Močivnik v Sevnici ob S.; Recer Karol, Denžič Angela, Podgoršek Ivanka, Zevnik Olga v Pišecah; Joško Globevnik v Novem mestu; Dolenc Boris v Novem mestu; Francka Smolnikar v Dragomlju; Nada Založnik v Celju; Mici i Janko Kepa v Wağenspergu pri Litiji; Fr. Kramar v Mateni pri Igu; Dušan Čremožnik v Celju; Pavla Medja v Nem. Rovtu, Boh. B.; Angela Gospodarič, Ljubljana; Fr. Bohanec v Mariboru; Tonja in Nadežda Žerjav, Ljubica Počkar in Mici Oblak v Ljubljani; Jakobina Žitek v Novem mestu; Eva Stopar v Kranju; Marta Kladnik na Vranskem; Frančiška Snój v Dragomlju; Marjan Herzog pri Sv. Križu bl. Ljutomera; Tonček Jandl v Mariboru; Matija Brodar v Lahovičah; Caleari Florica in Franica v škofji Loki; Eržen Ivica pri Sv. Duhu pri šk. L.; Štefe Tinica v žabnici pri šk. L.; Pavla Pisk v Rajhenburgu; Ljudmila Andolšek na Karlovi pri Vel. Laščah; Francek Piber v Gorjah; Julka in Karolina Češarek v Nemški vasi pri R.; Albina in Vilko Jarc na Mirni; Božidar Knapfl v Vižmarjah; Mihael in Ančka Pustišek v Zdolah pri Kozjem; Franč. Snój in Marija Čad v Dolu pri Lj.; Davorin, Vekoslav Mordej, Dragotin, Vinko Artič pri Sv. Roku ob S.; Tomac Nada in Marin Emilija v Kočevju; Šetina Fr. v Gotni vasi; Drago Jeler v Sevnici ob S.; Savina in Mira Stare, Dora Vidrih, Dika Debevc, Zupan Zina, Janko Marija, Finžgar Mimi, Heybal Cilika, Olga Kocijančič, Mesner Dana, Lenarčič Francka, Iskra Tina in Beti, Rojc Meri, Ocepek Minka, učenke zasebne uršulinske šole v Mekinjah; Jesih Ivica, Ocepek Dragica, Herman Lizika, Humšek Valči, Kramar Pavla, Poldka in Gelca, Vratonar Milka, Ban Marija, Trelec Francka, Malgaj Marjeta, Sehur Pepca, Borstner Pepca, učenke 6. razr. Trbovlje-Vode.

Oboje so prav rešili: Tončka Sattler v Stavenšenci pri Radgoni; Fran Novak v Kočevju; Sežon Franc in Frančiška, Zgonc Antonija, Turšič Stanka v Cerknici; Jakob Langerholz in Ivana Potočnik v št. Lenartu n. šk. L.; Fr. Finžgar v šk. Loki; Radko Sem v Ljubnem.

Vabilo na naročbo.

Dragi naročniki! Pač ste se zadnje čase že celó kaj hudovali na Angelčka, da ga ni in ni... Celi meseci so včasih potekli, in nobenega glasu ni bilo o njem. Hudó Vam je bilo, saj ga imate radi in čitate tudi radi. Dva naročnika sta nam pisala te dni iz Kozjega na Št.: „Veliko veselje nam je Vaš list, samo žal, da nas ne more obiskati vsak mesec kot prej. Nesrečna vojska, sedaj pa še tiskarski štrajk — —!“ Res neugodni časi večinoma za vse slovenske liste! Pa odrastli se že še kakó zmotijo, mladina je pa nepočakana. Zato jo tembolj mori sedanja negotovost in nerednost.

Upamo pa vendar, da bo šlo gladkeje in naposled čisto gladko, ko premagamo te prve ovire v novi državi. Ostanite, ljubi naročniki, Angelčku zvesti še tudi v prihodnje! Naj Vas ne oplašijo mimoidoče neugodnosti. To mine, in Angelček bo spet dohajal veselih lic redno do Vas. Pošljite nam pravočasno svojo naročnino, ali pa jo izročite gospodu učitelju ali gospici učiteljici ali gospodu katehetu, da je odpošljejo na upravništvo posamezno ali za več naročnikov skupaj. Zahvalimo se Vam, dragi naročniki, za zvestobo, Vašemu blagemu učiteljstvu in Vašim staršem pa za vsak trud in vsako žrtev v prid našemu lističu. Če pa morete kaj več utrpeti, naročite se še na Vrtec!

„Vrtec“ in „Angelček“ skupno staneta zdaj 10 K; „Angelček“ sam 3 K. Naročnino in reklamacije (naznanilo, če kdo kake številke ni prejel) sprejema: Upravništvo „Vrtca“ v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80, vse spise in rešitve pa: Uredništvo „Vrtca“ in „Angelčka“, Rova, p. Radomlje. Letna naročnina naj se izvoli kmalu poravnati, najbolje po priloženi položnici.

